

Salih Bazdulj

BUDILNIK

Bila je budna još prije nego je zazvonilo. Budilnik joj nije bio potreban. Već godinama. Ipak ga je navijala redovno, svako večer pred spavanje. Pomagalo je da lakše zaspe. Potvrda da je još jedan dan završen, sve obaveze izvršene i da se može predati snu. Bezbrižna do jutra.

Nije bilo svanulo. Ležala je na leđima otvorenih očiju. Tama, svud oko nje. Apsolutnu tišinu su narušavali tiktakanje sata i šumovi njegovog disanja. Šištalo je kao iz lonca.

-Bože, pomisli-da ovo ne čujem, ne bih znala ni jesam li budna, pa ni jesam li živa.

Ustati, zakočiti budilnik, skuhati kafu, pripremiti mu odijelo... Tek potom njega pozvati. Već sedamnaest godina...

-Jutros ne ustajem dok ne zazvoni-odlučila je na prečac.

Sklopila je oči i utonula u san.

Sat je nije probudio. Učinilo joj se da čuje poluglasno gundanje. Tek kad je zapljuštala voda u kupatilu shvatila je da je on ustao. Proviri je na jedno oko. Zora se bila uvukla u sobu. Skrenula je pogledom u stranu, prema njegovom jastuku. Nešto je odskočilo i poletjelo prema njoj, pravo u oči. Grčevito je zažmurila. Nije bila sigurna je li je dotaklo. Nešto hladno, poput propuha skliznulo joj je preko stisnutih očnih kapaka. Pribojavala se ponovo otvoriti oči. Uradila je to polako, malo pomalo, jedno pa drugo. Gledala je u luster iznad kreveta. Velika, staklena kugla ljeskala se mutnim sjajem. Mliječnu bjelinu narušavala je sivkasta mrlja veličine otiska prsta.

-Otkud? Neki dan sam je brisala. Čim on ode, kad ustanem, prvo ću to srediti - mislila je zatvarajući oči.

Zujanje je natrjera da ih ponovo otvori. Mrlja se micala. Polako, kao da puzi. Zazujanje se ponovilo. Mrlja se pomakla. Širila je krila spremna da poleti. Jasno je vidjela. Svaki detalj. Velike crne oči na maloj glavi gledale su je s lusteru.

-Noćna leptirica!

Jedino živo biće kog se bojala. Užasnuta, brzo je sklopila očne kapke. Grčevito!

Nije se bojala ni zmijske, ni psa pa ni miša. Noćne leptirice su je užasavale i paralizirale. Ležala je oduzeta ne usuđujući pomjeriti ni mali prst, ni proviriti kroz zgrčene vjede. Iščekivala je. Pitala se šta dalje? Odlučila je tako ostati, čekati da se potpuno razdani dok sunčeve zrake ne upru u prozore sobe.

-To će je otjerati negdje u mrak, za ormar ili pod krevet...

Tad će ustati, slobodna i sigurna... A onda, "Pips"-smrt kukcima. Potrošit će cijelu dozu, našpricati sve kutove i mračna mjesta. Zatim, za svaki slučaj, ormare izmaknuti od zida i sve dobro usisati pa širom otvoriti prozore i pustiti sunce unutra...

Nešto je sjevnulo i tama iza spuštenih vjeđa se počela razilaziti. Slika se njihala i plesla, obrtala u jednom pa u drugom smjeru, primicala i udaljavala. Prepoznavala je nešto... Soba. Ista ova gdje je u bračnoj postelji nepomična ležala zatvorenih očiju.

-Šta je sad ovo?

Nešto slično, baš ovako je izgledalo, jednom je gledala na televiziji... Padobranci... Jedan je imao kameru na kacigi. Sve se vrtjelo i plesalo, horizont odskakao gore-dolje... slike drugih padobranaca se odmicale i neočekivano primicale...

Malo se zatreslo i slika se umirila. Vidjela je samu sebe! Široki krevet, do pola odgrnut pokrivač, udubljenje na jastuku... Njoj se vidjela samo glava. Ležala je na leđima pokrivena do vrata. Usljedio je zum. Slika se brzo približavala prelazeći iz totala u gro-plan njenog lica. Mirovala je kratko, pa se pokrenula. Lijevo, desno. S jednog na drugo oko. Jasno su joj se vidjeli nabori na stegnutim očnim kapcima. Ponovo se umirila i prešla u total s krevetom u centru. Munjevit zum. U trenu sve drugo izvan centra postaje neoštro stapajući se u kašu boja i oblika. U središtu kaosa jasno se vidio njen nos. Narastao je do neslučene veličine. Činilo joj se da propada u bezdan na čijem kraju je izrastala planina. Njen nos!

Hvatala je mučnina.

-Je li to kraj? Razletjet će se u bezbroj komada u sudaru s nosom-planinom...

Svjetlo se gubilo i slike nestade.

Nije boljelo.Ništa nije osjetila...Ne baš ništa.U istom času kad je potopi tama tek vrškom nosa osjetila je nježno strujanje...dašak vjetra...i neki nepoznat slatkast miris.

-Ode i duša...Više nema,...ovo je konačni svršetak...Ipak nije!

Svjetlo se ponovo palilo,ponovo je vidjela.Mutno,pa sve jasnije.Vidjela se.Ništa se nije bilo promijenilo.I dalje u krevetu,na leđima,s pokrivačem navučenim do brade.Ipak...Sad su joj oba oka bila širom otvorena.Pogled je mirovao upravljn u plafon iznad nje.

-Kako to?Gleda a ne vidi...Jedno gleda,drugo vidi...Sebe vidi a ne vidi ono što joj je pred očima.

Nije bila ni zbunjena ni uplašena.Možda ponešto iznenađena.Sve to ju je na neki način čak i zabavljalo.

-Glavno da nisam mrtva!Živa glava za sve probleme nađe rješemje.Samo da sunce grane,da mogu ustati...

Presjeklo ju je usred misli.

-Užas!Nemoguće.Bože moj zašto si mi to napravio?Sve,sve,na sve pristajem, samo,molim Ti se dragi Bože,samo to ne.

Shvatila je.Sve.I kako i zašto...Ipak je mrtva.Definitivno,zauvijek!Ispustila je dušu...Onda,onog trena kad se ugasio svjetlo.I sad,sad kad joj to više ne treba kad to njoj više nije bitno,ona zna... Nema ni raja ni pakla!A,kako se smijala na priče o seobi duša?...Ono u što je vjerovala cijelog života,svim svojim bićem nije ništa,..nema ga,..ne postoji.Čemu se smijala,izrugivala,o čemu je smišljala i pričala svakakve šale,to je zbilja...I to je zadesilo.Duša joj se preselila u tijelo

odvratnog stvora, postala je ono čeg se užasavala i što je mrzila cijelim bićem.

Noćna leptirica.

Užasne li sudbine! Čime je to zaslužila? Zar time što je mrzila i kad god je to mogla uništavala, ubijala i iskorijenjivala ta u svojoj biti nedužna, nevina i bezazlena stvorenja.

Je li to Božija pravda? Kasno odaslana ili kasno primljena, možda tek kasno shvaćena poruka? Ako ne budeš dobar, postaješ ono što najviše mrziš... Ipak, nije fer. Ako je i od Boga previše je! Što nam to nije ranije kazano? Bilo bi efikasnije od priča o rajskim vrtovima i ognju paklenskom, smradu sumpora i bistrim potocima.

-Sad znam. Bože bit ću dobra! Ovakva kakva jesam... Trudit ću se... da nikom strah ne zadajem, sklanjat ću se pred ljudima... naročito pred ženama. Ako to uspijem... Leptirice sigurno ne žive dugo... možda ću sljedeći put postati nešto, oprosti Bože, nešto manje ružno...

Negdje je zaškripalo.

Soba se počela vrtjeti. Slika se rotirala. Vrata sobe su se otvorila.

-Davno sam trebala podmazati šarke...

S peškirom oko vrata, gol do pojasa u sobu je ušao njen muž.

-Bože kako je zgodan, muževan.

Ovako ga nikad ranije nije vidjela. Gledala je s visine, bar pola metra iznad njega. Ona, koja mu nije bila ni do ramena.

Stajao je pred otvorenim ormarom. Činio se zbunjen. Trebao je odabrati odjelo za taj dan. Sve do jutros bio je to njen zadatak. Nije se mogao odlučiti. Okrenuo se prema krevetu i kratko je pogledao. Zaustio je nešto reći pa se predomislio i

odmahnuo rukom. Onda je prišao prozoru i širom razmaknuo zavjese. Prvi zraci sunca prodrli su u sobu.

Slika se ponovo zatresla i zaplesala. Bježala je, sklanjala se od sunčevog svjetla. Napravila dva-tri kruga oko lustera, pa se uputila prema ormaru. Proletjela mu je tik kraj desnoga uha i sletjela na rukav sivoga sakoa, prvog u nizu s desne strane.

Desnom rukom je munjevito zgrabio kraj peškira i visoko zamahnuvši drugim krajem pogodio rukav sakoa.

Pokušala je odskočiti, prhnuti, umaći u mrak ormara.

Činilo se da nije uspjela...

Nestalo i svjetla i slike. Mrak! U glavi joj je zujalo, pa zvonilo. Jače i jače...

Stiskala je oči, grčila se, stenjala, pa jecala.

Osjetila je nečije ruke na ramenima. Prije nego je to shvatila bila je svjesna topline što joj se iz ramena slijavala prema mišićama.

-Jesi li bolesna? Spavalice jedna...

Otvorila je oči. Lice njenog muža se primicalo njenom.

Poljubio ju je.

-Misliš li ostati u krevetu cijeli dan. Šta veliš da ti se pridržim?... Mogu jedan dan izostati s posla.

-Zašto si je ubio? Šta ti je skrivila? Jadno stvorenje...

-Leptiricu? Zar nisi spavala? Radi tebe! Samo radi tebe, znam koliko ih se bojiš.

-Molim te nemoj više nikad.Baš radi mene...Ako mi to obećaš,nemam ništa protiv tvoje ideje.Samo,prije toga navuci zastore...Smeta mi svjetlo.

Nije bio siguran je zujalo njemu za leđima ili je to bio šum povlačenja zastora?

“Most”, 112-113 (23-24), mart-april 1999.

NE KOPIRATI

Chronos

Prometni čep jutarnje špice zakačio ga je nekoliko blokova pred sjedištem kompanije. Taksi se kretao brzinom rakovskih koraka. Ipak, svakim novim korakom bio je bliže cilju, kraju redovitog jutarnjeg putovanja. Jednako tako se približavao i vlastitom, konačnom kraju. Nije žurio. Niti jednom od tih ciljeva. Misli o prolaznosti, protoku vremena i nepovratnosti svakog prohujalog trena pohodile su ga sve češće. Sjedio je na zadnjem sjedištu i igrao se dvjema sjajnim zlatnim kuglama veličine oraha. Volio je na dlanu osjetiti njihovu hladnu težinu. Prizivale su sjećanja na prohujale dana. Dobio ih je na dan inauguracije. Naslijedio ih je od svoga prethodnika. Iz ruke u ruku. Kuglice s ugraviranim logom kompanije. Kao simbol pozicije. Jednake takve, neuporedivo veće, nalazile su se na vrhu korporacijskog sjedišta, tridesetpetokatnog nebodera.

Dan je započeo kao i bilo koji drugi zadnjih godina. Osjećanje da se ništa u odnosu na prethodni dan nije izmijenulo i da novi dan ne obećava nikakvu revolucionarnu novost ispunjavali su ga zadovoljstvom. Njegova socijalna i profesionalna pozicija bile su takve da je bilo kakva promjena mogla značiti samo pad. Penjao se godinama i nije namjeravao dopustiti da bilo šta na što je on mogao utjecati izmakne kontroli i postane razlog padu. Znao je da se lakše bilo popeti nago ostati na vrhu kompanije. Kad je počinjao, dok se polako ali sigurno peo, čak ni kad se našao blizu, nikad, ni u snu, nije sebe vidio na samome vrhu. Činio mu se poput Olimpa, imaginaran, pogledu smrtnika zaklonjen oblacima, namijenjen junacima modernih mitova, sinovima Zeus&co., članovima određenih obitelji. Ni nakon ustoličenja nije mislio drukčije. U najboljem slučaju, vidio se kao aktera jednog

starog mita, onog što se poslužio voskom i perjem da bi se vinuo u visine nedostupne ljudima. Zbog toga je vlastiti ured namjestio nešto niže i krilima razmahivao zaklonjen oblacima, a samo po potrebi i pozivu penjao se na vrh, da se nakratko pridruži nedodirljivima, izloži im vlastite prijedloge i sasluša konačni sud o poslovnoj politici i tržišnoj strategiji kompanije. Možda su takvo razmišljanje i ponašanje rezultirali njegovim ovako dugim zadržavanjem na osvojenom položaju. Oni prije njega ostajali su godinu-dvije, najviše tri. Jesu li zanešeni visinama prišli preblizu suncu pa gubili sposobnost da jasno vide, ili im se vosak naglo topio pa su se obrušavali brže nego su se peli? Njemu je, izgleda, vrijeme bilo naklonjeno. U časovima samozadovoljstva znao je dugo stajati pred ogledalom. Zadovoljan odrazom koji vidi pitao se:

-Je li moguće!? Uopće se ne mijenjam! Isti, potpuno isti, ni nove bore, niti ijedne sijede! Moć je zaista najbolji eliksir. Koliko li će to potrajati?-nikad se nije upitao.

A, imao je prilike vidjeti one što su, dok se on polako penjao, padajući velikom brzinom prohujali pored njega. Mijenjali su se, starili gotovo iz trena u tren i na samome dnu pretvarali se u ljudske ruine. Nikako si nije uspijevaio pronaći razumno obješnjenje za to. Čak ni u gubitku moći. Svakim novim danom njegovog dugog stolovanja ta enigma mu se sve češće nepozvana gnijezdila u glavi. Pokušavao ju je otjerati ironiziranjem.

- Eto, konačno imam neporeciv dokaz da je Einstein bio običan hohštopler! Kakva teorija relativnosti? Trice i kućine!

Odlučio je to "teorijski" razradi, Eisteina izvrnuti naglavu i dati vlastiti doprinos razmatranju odnosa vremena i brzine. Poslije nekog vremena više nije bio načisto jesu li zaključci do kojih je došao tek puko ironiziranje udesa njegovih prethodnika ili u svemu tome ima nešto više, nečeg što zaslužuje širu pažnju. Kako provjera

svake teorije iziskuje kritiku, odlučio je izložiti je sudu drugih. Pribojavao se neshvatanja i pogrešne recepcije, pa se odlučio za taktiku “buba u uhu“ .

-Pustit ću “baju”, k'o fol bezazleno se šalim s Einsteinom i mojim prethodnicima, samim tim i na vlastiti račun, pa osluškivati njihovu reakciju.

Iskoristio jet cocktail-party uz promociju nove generacije čipova razvijene po njegovoj ideji. Bolju prigodu nije mogao poželjeti. Kvalificirano slušateljstvo, i običaj, gotovo obaveza da se u takvim prigodama slavljenik pokaže kao ležeran i duhovit kozer.

- Molim za pažnju - započeo je.

Privukao je njihovu pozornost pa nastavio.

- Redovito u ovakvim prigodama, kad obilježavamo neki uspjeh, danas je to slučajno vezano uz moje ime, sjetim se one, vama poznate anegdote u kojoj tašta spočitava nešto Einsteinu riječima : “Sve je relativno, moj Alberte!” Eto, ja joj se pridružujem i dodajem : “Sve, pa i tvoja teorija relativnosti, moj Einsteine.”

Zašutio je. Izrazi neshvatanja, nezainteresiranosti ili pobuđenog interesa zrcalili su se na njihovim licima.

- Rekapitulirat ćemo ukratko - nastavio je. Znae već, brzina, vrijeme, prostor...Sažimanje i deformiranje u uvjetima velikih brzina koje graniče sa brzinom svjetlosti. I ona pričica... Kao, kosmonaut luta svemirskim prostranstvom i vrati se s intergalatkičke Odiseje. U rodnoj Itaci zatiče Penelopu poput kornjače s Galapagosa a on isti, gotovo mlađi nego kad je krenuo put kosmičke Troje.

Zašutio je ponovo.

-U čemu je kvaka?- oglasio se jedan od mlađih asistenata, Stevenson.

- Ambiciozniji je nego to javno pokazuje – pomisli, a glasno nastavi. - Pa, eto, ja danas javno pred vama kao svjedcima ponovo kažem : “ Sve je relativno, moj Einsteine!” Tvrđim da se stvari mogu odvijati i obrnuto. Dakle, onaj ko leti brže, brže stari, a onaj ko stoji u mjestu, vrijeme drži u vlastitoj šaci i duže ostaje mlad.

Šutnju je razbilo višeglasno cerekanje. Nije bio siguran je li u udvornički intoniranoj polifoniji osjetio notu ironije. Desnu ruku je spustio u džep. Dodir hladnog metala ga umirio. Nastavio je ne trudeći se identificirati tko falš svira već davno naučenu partituru.

- Dokazi?! Eto ih, tu su, među nama. Nalaze vam se gotovo pred očima, okrenite se oko sebe i pažljivo motrite. Najmanje su dva.

Vrtili su se oko vlastite osi, poput lutkica u muzičkoj kutiji.

Nakašljao se i time kao da je povukao ručicu na kutiji, automatski su se zaustavili i usmjerili poglede prema njemu. U stisnutoj pesnici kotrljao je kuglice i nastavljao sa sve više vatre u glasu.

- Dobro, pomoći ću vam. Gladjate, gospodin Smith i ja, smo vršnjaci. Veoma sposoban čovjek, do prije sedam godina zauzimao je moju poziciju. Onda se, ne znam zbog čega, pokliznuo i počeo padati, a ja sam unaprijeđen i postavljen na njegovo mjesto. Nažalost, njegovo padanje se nastavilo, čak brže nego je itko to mogao predvidjeti, a nasreću ja sam još uvijek tu gdje sam. Uporedite nas. Ne čini li vam se kao da pripadamo dvjema generacijama, generaciji očeva i generaciji sinova. A oni što su pali prije njega? O njihovom postojanju u kompaniji gotovo da ni tragove više nema. Čak ni u sjećanju većine zaposlenika. Neki od njih su već preselili u vječna lovišta. Zaključak? Što brže letiš, vrijeme brže teče, doslovno

izmiče ti i brže stariš! Upravo dijametralno suprotno teoriji starog, dobrog Alberta - poentirao je i kao na školskoj priredbi lako se naklonio slušateljstvu.

Podarili su ga pljesakom. Svi osim Stevensona. Nešto poslije čuo ga je kako jednoj grupici komentira njegovu teoriju. Upravo je završavao:

“Misli da je starog Kronosa šćepao za jajca i da je za njega vrijeme stalo. Još nije svjestan kako su to klizave stvarčice! Kad mu se izmaknu neće toga ni biti svjestan.”

-Zaustavite, ovdje ću izaći, želim protegnuti noge, vožnja predugo traje.

Kretao se u nepreglednoj rijeci ljudi. U desnici je, u džepu sakoa i dalje vrtio kuglice.

-Stevensone, nisi ti ni tako naivan kako se pokušavaš prodati - film se vrtio dalje i nakon izlaska iz taksija.

Usne su mu se razvukle u osmijeh, a izraz lica se istog trena promijenio u grč kad ga je neko u žurbi očešao i izbio iz ravnoteže. Padao je i pokušavajući se održati na nogama mahinalno izvukao ruku iz džepa. Kuglice su poletjele u zrak i nakon desetak metara leta završile na pločniku. Uspravio se i potrčao za njima. Nezaustavljivo su se kotrljale prema otvoru slivnika. Bacio se. Uzalud! Prašnjav i zgužvan osvrnu se lijevo-desno. Bio je pred samim ciljem. Lijevo od njega na drugoj strani pločnika bila je upravna zgrada korporacije. Na vrhu nebodera presijavale su se dvije kugle preko čijih polutara je velikim neonskim slovima bilo ispisano : Χρόνος . Niko se iz rijeke ljudi nije zaustavio. Otresao se i krenuo prema ulazu.

Prvi put za sedam godina vratar nije izašao da ga pozdravi i pridrži mu vrata. Vukao je za rukohvat pokušavajući ih sam otvoriti. Nije išlo. S druge strane debelog stakla nezainteresirano ga je posmatralo voštano lice vratara. Da mu probudi pažnju udario je šakama o debelo staklo. I tad je shvatio. Nasuprot njemu, u odrazu, s ulaštene površine gladalo ga je lice potpuno nepoznatog starca koji pesnicama udara u debelo staklo ulaznih vrata.

NE KOPIRATI

KAMENO SRCE

Njemu je ime bilo Hamid a njoj Danica. Upoznao sam ih davno, još prije nego sam krenuo u školu. Stanovali su u prizemlju kuće u koju sam doselio sa nepunih šest godina. Ni nakon gotovo pedeset godina od tada ne mogu odgonetnuti šta me to privuklo njima, čak ni zbog kog od njih sam počeo nepozvan ulaziti u njihov dom. Siguran sam da to nisu bila njihova dva sina, Josip i Salkan. Bili su nekoliko godina od mene stariji, pristojni momčići uvijek spremni da me prihvate kao partnera u igri ili poput starije braće zaštite od djece iz ulice koja me prvih sedmica po doseljenju nisu rado primali u društvo. Vrata malog, jednosobnog stana u koji se ulazilo iz zajedničkog dvorišta nisu se zatvarala gotovo nikad. Od ranoga jutra pa do gašenja svjetla. Za ljetnih vrućina, čak i noću, to su dvorište pretvarali u dodatnu sobu. S prvim lijepim danima lastavice su se vraćale u gnijezda pod strehom a stol i četiri stolice od pletenog pruća iz prizemnog stana preseljavali u dvorište. Ručak, večera, popodnevne kafice, čak i redovni Hamidovi akšamluci odvijali su se pred očima stanara kuće u ulici uz rijeku. Kao na otvorenoj pozornici nekog avangardnog teatra, već poslije nekoliko dana razlika između aktera i publike bi se brisala a rampa nestajala. Svako ko bi zakoračio na scenu, ulaskom u dvorište postajao je dio predstave, epizodista ili statista. Hamid i Danica tu su maratonsku pretstavu do kraja nosili na svojim leđima spontano, potpuno prirodno, upravo onako kako to rade vrhunski glumci, majstori improvizacije u igri bez zadatog zadatka i naučenog teksta. Bar jedno od njih stalno je bilo tu, pred našim očima, u zajedničkom dvorištu jednako kao i u njihovom malom stanu čija su vrata uvijek i za svakog bila otvorena. O njima i njihovim životima svi iz ulice su znali sve. Ili su bar tako mislili.

Dana je, tako ju je Hamid od milja zvao, bila kućanica. Po cijeli dan na nogama, sve je poslove svršavala s lakoćom, često s pjesmom na usnama. Ne sjećam se jesam li je ikada vidio, a da preko haljine nije imala cicanu pregaču što se vezivala oko vrata i na leđima. Tako obučena odlazila je i u trgovinu i na pijacu. Nisam siguran da je gdje drugo uopće i išla. Bila je puno mlađa od Hamida i prije nego je došla za njega nije bila udavana. Kad ju je doveo iz Osjeka, jednom rukom je nosila mali kartoski kofer a drugom za ručicu vodila sedmogodišnjeg sina Josipa. Hamid, kako se pričalo, do tad, iako četrdesetogodišnjak nije bio ženjen. Dvije sedmice potom vjenčali su se.

Od toga su dana i Dana i Josip imali isto prezime. Hamidovo. Dvije godine kasnije, jednog jutra sve troje u svojim najboljim, prazničnim odijelima, Hamid sa obaveznim šešikom na glavi, niz ulicu su se uputili prema željezničkoj stanici. Uveče ih se iz Zenice vratilo četvoro. Za Hamidovu desnicu kao za sidro čvrsto se držao plavokos mršav dječak, Josipov vršnjak Salkan, ratno siroče iz istočne Bosne, bez ikog svoga. U jednom danu dobio je i oca i majku, čak i brata. I rodni list.

Hamid nije bio zaposlen. Nije poput ostalih očeva iz ulice svakoga jutra odlazio iz kuće sa zavežljajem - doručkom pod rukom. Jednako tako nije ni dane provodio u kući. Povremeno je, sa dva kofera u rukama odlazio na put. Izbivao je kad duže - kad kraće, da bi se poslije nekoliko dana, obično noćnim vozom, opet s koferima u rukama vraćao Dani, Josipu i Salkanu. Nije se znalo kuda putuje. Nije to znala ni Dana, ili bar tu tajnu što je izjedala cijelu ulicu nije nikome htjela odati. Kao da ni odlazio nije, pri povratku bi ga uvijek spremljeni čekali meze i flaša ljute. Zimi, na stolu kraj sećije uz prozor prema ulici i rijeci, ljeti u na stolu od pletenog pruća u zajedničkom dvorištu. I tako svake večeri kad nije bio na putu. Ponekad su se sjedeljke uz ljutu znale otegnuti do duboko u noć. Svako je bio dobrodošao.

O svojim putovanjima nije govorio, čak ni pri piću. Na uporna propitivanja odgovarao bi da je trgovački putnik. Ono što kupi u gradu proda na selu, kupuje gdje je jeftinije, a proda gdje je skuplje, radi sam za sebe, nema ni šefa ni direktora, sam sebi određuje i radno vrijeme i plaću i godišnji odmor. Jesu li životni stil ili privid slobode koji je rasipao svud okolo bili razlog ljubomore i uzrok glasina što su se počele širiti ulicom? Počeli su ga ogovarati. Najprije muškarci među sobom, pa pred vlastitim ženama. Nastavile su žene, gdje god i kad god su stigle. Da puno pije, opija se, da to s njegovim poslom i putovanjima nisu čista posla, da je bio u zatvoru, na Golom otoku, oficir otpušten iz vojske, ženskar i razvratnik, radi za Udbu... U svemu tome bilo je istine i svi su za to i od ranije znali, no otkad su počela ogovaranja o tom se govorili tiho, ispod glasa, konspirativno, udvoje ili utroje. I tako izgovorene morale su doći do njegovih ili bar Daninih ušiju. On je i dalje svake večeri akšamlučio uz meze i flašu ljute, a na zidu u kuhinji još uvijek je visila njegova fotografija, u oficirskoj uniformi s kapetenskim činovima. Lako se pri prolazu kroz dvorište mogla vidjeti kroz uvijek otvorena vrata njihovog stana. Nastavio je putovati, odlazio i vraćao se kući sa dva velika kofera, a ja sam i dalje svakodnevno bio kod njih u stanu, igrao se s Josipom i Salkanom i zajedno s njima radovao se šniti domaćeg kruha namazanoj šipovim pekmezom spremljenim Daninim rukama. Nikad ni prije ni poslije rijeke glasina nisam Danu vidjeo uplakanih, crvenih očiju, zamišljenu i tužnu, niti tragove šibe na nogama njihovih sinova, što u to doba nije to bila rijetka sliku u domovima mojih drugova iz ulice uz rijeku.

Jednako iznenada, kako je i počelo, ogovaranje je i prestalo. Vjerojatno bih ga zauvijek zaboravio da se nekoliko mjeseci kasnije, upravo pred kraj školske godine; ja sam bio u šestom razredu a Josip i Salkan na prvoj godini zanata, nije zbilzo nešto što je sjećanje na Hamida i Danu zauvijek urezalo u moje pamćenje.

Hamidovo putovanje od samo jednoga dana. Nikad ranije se to nije dogodilo.

Vratio se jutarnjim vozom, bez kofera, neraspoložen i šutljiv.

I kao nikad ranije, s akšamlukom je započeo ujutro. Nije prekidao piti.

Cijelo jutro, cijeli dan, cijelu noć. I još jedan dan i još jednu noć. Ništa nije govorio, niti ga je Dana šta pitala. Odnosila je prazne i donosila pune flaše. Meze nije ni dotakao. Trećega dana je ustao od stola i mirnim, sigurnim korakom, kao da nije popio ni čašicu, izašao iz dvorišta na ulicu, pa preko, do obale rijeke. Obuven i obučen, spustio se do vode i zagazio. Ljeto je bilo i voda mu je dosegala tek do iznad koljena. Koračao je uzvodno zagledan predase, povremno se sagibao, i sa dna vadio oblutke. Svaki je pažljivo, dugo zagledao, vrtio u rukama, neke vraćao u vodu a neke izbacivao na obalu. Kad je izašao iz korita rijeke pokupio je kamenje u naramak i odnio ga u prizemni stan. Niko od znatiželjnika skupljenih na obali nije se usudio upitati ga ništa. Ni on nije osjetio potrebu nikome ništa objašnjavati. Kad je kamenje pažljivo oprano i posušeno zauzelo je mjesto na dasci prozora uz kog je uvijek sjedio kad je bio u kući. Tu sam ga i ja prvi put vidio kad sam se po navici sutradan odmah po ustajanju našao u njihovom stanu. Dolazio sam po drugove. Bilo je fer'je, sa Salkanom i Josipom cijele dane provodio sam na brdu iznad ulice ili na rijeci. Ne znam zbog čega, kamenje me na prvi pogled zarobilo. Naprosto nisam mogao očiju skinuti s njega. Obli, jajoliki, različito veliki, od pesnice do dječije glave. Bijeli poput ljuske jajeta. Koristio sam svaku priliku da se što duže zadržim u njihovoj blizini.

Hamid više nije putovao. Nije više ni akšamlučio. Novca im je ubzano ponestajalo. Zaposlila se Dana. U mojoj školi. Noću je čistila učionice, danju radila u vlastitom domu. Čistila i prala, kuhala za sinove i Hamida, brinula i trudila se da im ništa ne usfali. Hamid je po cijele dana sjedio na sećiji uz prozor zagledan u svoju neobičnu

kolekciju. Jednog po jednog uzimao bi u ruke, dugo ih držao, milovao, šaputao im. Nedugo poslije počeo je glasno s kamenjem razgovarati. Nadjevao im je imena. Najvećeg je zvao imenom Esma, s njim najčešće i najduže "razgovarao".

Podzemno vrelo glasina ponovo se otvorilo. Govorili su da je poludio, pretjerao s pićem pa ostao bez pameti. Roditelji više nisu blagonaklono gledali na moja zalaženja i sve duža zadržavanja u prizemnom stanu. No, nisu mi to izričito ni zabranjivali. Koristio sam to. Najradje sam tamo odlazio uvečer kad je Hamid bio sam u stanu. Dana je tada bila u školi a moji drugovi, Josip i Salkan odlazili na korzo pokušavajući da u mimohodu ulove pogled neke cure o kojoj su poslije maštali, sve dok ih u mraku sobe i toploti postelje san ne savlada. Moje prisustvo nije smatalo Hamidu. Nisam bio siguran ni da li ga je bio svjestan. Tek ponekad, kratak bljesak u njegovim očima, koje su se svakim danom sve više mutile i gasile, budio je slabašnu nadu da zna da sam tu, s njim u sobi. Čak i tada je, bez imalo zaziranja neprekidno razgovarao s kamenjem na prozorskoj dasci.

Iz tih sam Hamidovih monologa saznao o njemu mnogo više od svega što se moglo vidjeti kroz otvorena vrata u prizemlju ili čuti u formi povjerljive informacije izgovorene tihim glasom u četiri oka. Odmotavao je, sam pred sobom vlastiti život, poput novinskih romana u nastavcima.

Ponekad, kad se prisjećam tog perioda moga dječastva, pomislim da je ta priča glasno pričana radi mene. Nekom je morao povjeriti kako ne bi zajedno s njim otišla sa ovog svijeta. Ali, zašto meni? Zbog moje mladosti i želje da što duže ostane zapamćena? Vjerovanje da neko doista živi sve dok su živa sjećanja na njega?

Zaista bio je Hamid i partizan i oficir, čak i udbaš. Bio je i u zatvoru i na Golom otoku. Sve to je bujica ogovaranja već ranije bila izbacila na površinu. Ono bitno,

nepoznato, nikom ne kazano, teško se probijalo i sporo izranjalo. Trajalo je nekoliko mjeseci.

Rat mu je odnio cijelu porodicu. U rodnome selu dočekalo ga je zgarište roditeljskog doma. I Esma.

Kad je s partizanima pet godina ranije odlazio, imala je tek dvanaest, deset godina manje od njega.

Dotrčala je do kolone, dala mu zamotuljak pa se trkom izgubila. Vezena maramica. Dvije riječi izvezene svilom: "Čekam te." Dočekala ga je. Oženio se i poveo je sa sobom, nazad u Beograd. Tri godine. Jedine tri. Sve prije i sve poslije bile su samo patnja. Četvrte, haps, istraga, Goli otok... Sedam godina. Dok je on robijao, razboljela se i umrla. Vratio se u Bosnu i nastanio daleko od rodnog kraja.

Iz dana u dan pričao je sve manje, šutio dugo, ponekad danima. Gasio se na očigled ukućana, pred mojim očima. Desetak dana prije kraja prestao je razgovarati s kamenjem. I sa porodicom je govorio malo. Vrijeme je teklo. Za njega kao da se zaustavilo, dane i noći provodio je sjedeći na sećiji uz prozor. Ja sam i dalje svake večeri bio dolje, s njim. Sjedili smo u tišini, svak sa svojim mislima.

- Alija, znaš li šta je ovo? - iznenadilo me pitanje. Rukom je prelazio preko kamenja na prozorskoj dasci.

Nisam znao šta reći. Šutio sam i čekao odgovor na postavljeno pitanje. Potrajalo je dok nije ponovo progovorio.

- To su kamena srca. Okamenjena srca onih što su te voljeli... Kad neko ko te volio umre iznevjeren, neuzvrćene ljubavi, njegovo srce se skameni. I prati te. Ne možeš pobjeći, ni otići dovoljno daleko. Dođe čas, i ono te nađe... Kad se to desi, više za tebe nema mira. Ni na ovom ni na onom svijetu. Osim ako ga ne poneseš sa sobom u grob. Ovo veliko... to je Esmine. Nju sam dvaput iznevjerio. Odveo je iz sela i ostavio da čeka. Sama je umrla, sama u tuđem gradu... Ni za mezar joj ne

znam. Najteže mi je zbog nje. Ova manja su majkino i babino, sestriño i bratovo...Mogo sam ostati s njima u selu.

Ponovo je zašutio. Ovaj put nešto duže.

- Alija, sine, - progovorio je ponovo. - idi kući. Umoran sam. Probaću malo zaspat.

Te noći je u snu, tiho, u kuhinji malog prizemnog stana, sjedeći na sećiji uz prozor, umro Hamid.

Cijeli dan tijelo mu je bilo izloženo u mrtvačkom kovčegu položenom na dvije stolice u spavaćoj sobi prizemnog stana. Nekako sam, neopaženo, uspio najveći oblatak s prozorske daske sakriti u preveliki sako navučen na oslabljelo tijelo.

Sahranili su ga na ateističkoj parceli. Dok su lijes spuštali u raku, tišinu je narušio šum sličan udaljenoj grmljavini. Pogledi, svi osim moga, usmjerili su se k nebu. Bilo je vedro. Nad Hamidovim grobom carevao je muk. I mir.

Nekoliko mjeseci kasnije, ponovo sam preselio. U novi stan, novogradnju u novoizgrađenom kvartu. Salkana i Josipa sam viđao sve rijeđe. Svakako i Danu. Završio sam gimnaziju, potom fakultet. Vratio sam se u rodni grad i zaposlio. Bio sam profesor, radio u mojoj i Daninoj školi. Bila je u penziji.

Pričalo se da je teško bolesna. Nisam smogao snage otići vidjeti je, ponovo ući u prizemni dvorišni stan u ulici uz rijeku. Na sahrani sam svakako bio.

S Josipom i Salkanom išao sam iza lijesa. Do rake su ga na ramenima donijeli zaposlenici naše škole. Sahranjena je u istoj parceli gdje i Hamid.

Vraćali smo se s groblja. Nešto ispred nas išli su zaposlenici škole. Neko od njih se poluglasno isčuđavao.

- Onako sitna, a kako težak lijes?

Osjetio sam nelagodu i pogledao prema Salkanu.

Nasmiješio se zagonetno, pa prošaptao.

- Nisu poznavali Hamida. Bio je ljudina... Čovjek velikog srca.

Pogledao sam ga začuđeno, a on mi je zavjerenički namignuo.

NE KOPIRATI

KRADLJIVCI DUŠE *

Gospodine uredniče,

Ovih dana smo u Vašim novinama mogli pročitati kako su francuski sudovi obustavili istragu i grupu "paparaca" oslobodili kivnje za smrt princeze Dijane. Svjestan sam kako vi s tim činom francuskog pravosuđa nemate ništa, niti ste mogli na bilo koji način utjecati ni na smisao odluke niti na sadržaj agencijske vijesti koju ste prenijeli u Vašem listu. Ipak Vas to ne može u potpunosti amnestirati od odgovornosti obmanjivanja naše javnosti. Kako je uloga javnih medija, bar onih koji se kite epitetom neovisnosti, da šire istinu, nekritičnim prenošenjem pomenute vijesti narušili ste vlastiti, godinama stjecani ugled i obmanuli javnost. Upravo u tome se i nalazi smisao moga obraćanja: Vijest je po svojoj sadžini tačna, istinita, prenesena bez greške, ali je *odluka francuskog pravosuđa pogešna, nepravedna i po svojim posljedicama kobna*. Ne bi bilo dobro, pogotovo danas u eri opće globalizacije, da postane nekom vrstom presedana. Ni za koga.

Dozvolite mi da objesnim.

Možda bi to bilo najlakše ovom tezom: *Nisu krivi* za prometni udes u kome je nesretna princeza stradala, *krivi su* za njenu smrt!

Kontradiktornost?

Samo na prvi pogled. Kad ovo pročitate do kraja, bit će vam sve jasno.

Vjerovatno ste već pomislili kako spadam u sve masovnije skupine onih koji iz dna duše gaje odium prema toj vrsti ljudi, fotoreporterima željnim senzacija, spremnih da u lovu na zaradu nikog ne ostave na miru.

Pogreška! Fotografija i fotografska profesija su me i odhranili i prehranili. Sve doskora i kao umirovljenik ni na jedan dan se nisam odvajao od moje kamere. Avaj, pamet uvijek dolazi kasno...

Otac mi je držao fotografsku radnju, prvu u našem gradu i većina vlasnika drugih foto - atelier-a bili su njegovi učenici. Posve je razumljivo da sam se i ja našao među njima.

Prvu kameru sam dobio na sedmi rođendan. Objasnio mi je kako funkcionira i dao osnove upute kako se kadrira, odbiru odgovarajući parametri : svjetlo, blenda, ekspozicija, dubinska oštrina, osjetljivost filma... Tek kasnije, kad sam počeo učiti zanat, naučio me ostalom. Samo u jedno se nije htio miješati. Kako izabrati objekat i šta uzeti za motiv. Nikad!

-To je obilježje osobnosti, mora doći iz tebe. Po tom se međusobno razlikujemo. Sve drugo je manje-više zanat i tehnika, može se naučiti i kupiti. Jedino to nas od zanatlija pretvara u umjetnike. To je potpis na autorskom djelu. Nevidljiv ali se neda ni falsificirati ni oponašati.

Počeo sam fotografirati. Najprije u prirodi. Obeharala trešnja, grmovi ruža, polje rascvalih maslačaka, roj pčela što visi s grane poput odbačenog krzna, mravinjak, mačka dok žmirka na prozorskoj dasci... Gledajući te slike, u djetinjoj naivnosti mislio sam da njima zaustavljam vrijeme, zaleđujem trenutke, kradem ih od zaborava i predjem vječnosti. Nošen time, smislio sam "genijalan plan". Povratak u prošlost. Ako sve te ukradene trenutke sačuvam i sakupim, neću li time sačuvati

sadašnje vrijeme, dane djetinjstva i mladosti? Kako? Ne mijenjamo li se u djetinstvu suviše brzo? Hoću li se za dva-tri desetljeća moći prepoznati i identificirati s nekim musavim dječakom u mornarskom odjelcetu, sa sandalama i dokoljenicma na nogama i školskim kačketom na glavi? Teško... Šta i kako onda? Morao sam naći nešto što se ne mijenja, ili bar ne mijenja istovremeno s nama.

Dosjetio sam se. Grad. Odlazio sam na okolna brda i pravio panoramske snimke. Sa svih strana, iz raznih uglova. I za pedest godina, uvijek će biti jasno da je to ovaj grad. Jest da detalji nisu dovoljno jasni, ali zar je i sjećanje na rano djetinjstvo drukčije? Nakon toga prešao sam na krupniji plan. Ulice, jednu za drugom, sa oba kraja i sa obje strana. Potom pojedine zgrade. Na jednu od tih fotografija posebno sam ponosan. Proslavila me. Napravio sam je na prvoj godini zanata a vjerovatno je širokoj publici moje najpoznatije djelo. Snimljena je glavna ulica, jedan njen dio, gledan s jugoistoka. Prikazuje sjevernu, sunčanu stranu ulice. Vidi se niz starih, više nepostojećih, bosanskih kuća na sprat pokrivenih šindrom. U prizemlju su im zanatske radionice i prodavnice, nekad se govorilo magaze. Pred prvom u nizu stoji trgovac, opasan dugom bijelom pregačom, vjerovatno se grije na prvom poljetnom suncu, jer se na brdima što se vide u daljini iznad krovova još bijeli snijeg. Zbog čega tu sliku posebno izdvajam?

Objavljena je bezbroj puta. Na razglednicama, u svim novinama, pa i vašim. Što me proslavila? Ne, otvorila mi je oči. To ću Vam objasniti poslije.

Izučio sam zanat i radio s ocem sve do njegove smrti. Poslije sam nastavio sam. Sav sam se bio predao tome. Slobodnog vremena gotovo da nisam imao. Je li to bio razlog da se nikada nisam ženio? Ne znam. Nekad sam volio misliti da jeste.

Snimio sam bezbroj fotografija, u atelier-u i na terenu. Sve sam ih na neki način volio. Svaku pojedinu. Možda ne istom vrstom i jednakom snagom ljubavi. Osim

negativa, od svake sam zadržavao po jednu kopiju. Čuvao sam ih u albumima, ali i u kartonskim kutijama. Čak i one obične, rađene rutinski, za lične dokumente. I danas mi ih je puna kuća, od podruma do tavana. Među njima je najmanje onih na kojima sam ja. Čini li Vam se to čudno? Drugim, onim rijetkim što su ih imali prilike gladati činilo se. Zadovoljavali su se jednostavnim objašnjenjem. Analogijom tipa "u kovača najtuplja sjekira". Bilo je dovoljno i mani samom... Dok nisam proniknuo u pravi razlog, u suštinu. *In medias res*, kako to vole kazati pametnjakovići. Objasniti ću Vam. Davno, kad sam već bio preuzeo radnju iako mi je otac još bio živ ali se zbog godina i bolesti gotovo bio povukao, u nekim novinama sam pročitao kako se sjevernoamerički indijanci ili neki drugi domoroci, nisam više siguran, nerado fotografiraju jer im dio duše na taj način biva ukraden i zarobljen na fotografiji, upitao sam oca što on o tome misli? Nije žurio s odgovorom. Pomislio sam da me nije čuo ili da ne shvaća pitanje, čak da pitanje namjerno ignorira jer sam ga kao zreo čovjek i već iskusan fotograf njime razočarao. Tek, petnaestak minuta kasnije, nakon što sam ispratio mušteriju, dobio sam odgovor.

-Nešto ima. Nisam siguran, al' mi se dešavalo da dok gledam nečiju sliku pomislim da znam kako se i šta je u tom trenutku taj osjećao.

Nikad poslije to nismo pomenuli. Više o tome nisam razmišljao.

Tek kasnije, kad sam otišao u mirovinu.

Bogu hvala, zdravlje me još uvijek dobro služi. Atelijer sam dobro prodao, dosta sam i uštedio. Ništa mi nije falilo. Imam svega koliko mi je potrebno, čak i suviše. Pogotovo vremena. Trošio sam ga u prirodi. S vjernim pratocem koji me nikad nije izdao. Mojom najdražom kamerom. Fotografirao sam prirodu. Vraćao sam se na početak, u djetinjstvo.

Poželjeo sam da ponovo vidim ono što sam prvo napravio. Na tavanu sam našao kutiju s mojom dječaćkim radovima. Često sam ih gledao. Dugo ih držao u rukama i tražio nešto što se očima na njima neda vidjeti. Jesam li to tražio djetinjstvo, davno izgubljenu mladost? Normala, uobičajena i predvidiva želja starih ljudi? Na žalost nisam vidio ni ponovo našao mladost. Ukazalo mi se nešto od čeg sam se zgrozio, ono zbog čega sad na vlastiti život i profesiju gledam drukčije... razlog zbog kojeg Vam ovo pišem. Puklo mi je pred očima i mnogo toga mi je postalo jasno, razumljivo. Pa i ona pričica o indijancima...

Podsjećam vas na nešto s početka pisma, ono dječije fotografiranje, trešnje u cvatu, mačke na prozoru... Fotografiranje me bilo ponijelo, rijetko kad sam bio zadovoljan rezultatom, pa sam tražio savjete od oca. Objasnio mi je da je teško jednom fotografijom postići baš ono što želimo, da je ponekad posebno ispucati i cijeli film da bi izdvojili samo jedan snimak kojim ćemo biti zadovoljni. To bar nije trebao biti problem. Jedva sam dočekao iduće proljeće. Behara na našoj trešnji nikad kao te godine nije bilo. Ne jedan, tri cijela filma sam te godine utrošio na trešnju i na mačku. Rezultat je bio iznad očekivanog.

Nekim fotografijama bio je oduševljen čak i otac. Nekoliko idućih godina znao je to spominjati hvaleći moju upornost i darovitost. Da njih nije bilo, ostali bi smo bez naše trešnje koju je otac zasadio u bašti one godine kad se oženio mojom majkom. Ovak je bar bila sačuvana na slikama. Kako, zašto, pitate se sigurno? Zato što se te iste godine, nekoliko mjeseci pošto sam je ovjekoviječio na emulziji, trešnja neobjašnjivo osušila, pa je morala biti posječena. Iste jeseni smo ostali i bez mačke. Negdje odlutala, nikad nam se nije vratila.

Je li opasnost osjetila svojim šestim, mačijim čulom? Kakvu opasnost? Još ne shvatate? Nisam tad bio ni ja. Podsjetiću Vas još na nešto. Na moju najpoznatiju fotografiju. Nju nisam morao tražiti po kutijama. Uvećana, uokvirena visi na zidu moje dnevne sobe. Gledam je svaki dan. I sad dok Vam pišem, dovoljno je da podignem pogled i eto je pred mojim očima.

O njoj Vam više ništa neću reći. Ispričat ću Vam priču o čovjeku na njoj. Nažalost, više nije među živima... Imena nisu važna. Radi se o čovjeku donekle sličnom meni što je naslijedio porodični obrt, koji se generacijama prenosio sa oca na sina. Židov, jedini preživjeli član mnogobrojne obitelji. Izgleda da je poput naše mačke nekim skrivenim čulom predosjetio šta se sprema pa odlutao od kuće i porodice i tako sačuvao glavu i nakon rata nastavio tamo gdje se u jednom momentu za sve njegove vrijeme zaustavilo. Još po nečemu me asocira na mačku. Kao da ima ko zna koliko života, uvijek je, poslije svih mjena, uspijevao nastavljati istim pravcem. Rekao sam već da je nakon rata ponovo nastavio i produžio porodični obrt. Uslijedila je nacionalizacija, privatne trgovine su bile ukinute, ali je on i dalje nastavio raditi u istoj magazi. Ovaj put kao poslovođa u državnom GRANAPU. Nevjerovatno za čovjeka kojem se sve to desilo, bio je vjerovatno najnasmijaniji čovjek kog sam ikada sreo. Raspoložen, ljubazan... Posebno prema djeci. Uvijek je džepovima imao bombona koje je poklanjao djeci dok im je posluživao majke. Svi su ga u gradu voljeli, čak i odrasli. Nakon što je na mojoj fotografiji postao poznat i izvan grada, mnogi turisti su tražili da im pozira ispred radnje. Počeo se mijenjati, osmijeh mu se gasio, raspoloženje splašnjavalo, džepovi s bombonama ispraznili. Jednoga jutra kapci s izloga njegove radnje nisu skinuti. Čulo se da se otrovao. Pojeo mišomor... Godinu poslije, cijeli niz kuća, tamo gdje je bila njegova radnja je srušen. Na njihovom mjestu izgrađene su novogradnje.

Dobar dio današnjih sugrađana ne pamti ni bosanske kuće pokrivene šindrom, niti se sjeća čovjeka opasanog dugom, bijelom pregačom. Sve to postoji još samo na mojoj fotografiji. Jesam li sretan zbog toga? Kamo sreće da je nikad nisam snimio, ili da tog časa trgovac nije izašao da se zgrije na prvom proljetnom suncu! Da je bilo tako, ne bi morao pozirati mnogobrojnim turistima i ko zna koliko bi još

poživio?! Je li Vam sad jasno... Ono s indijancima i krađom duše... I ono s krivicom za smrt Princeze Dijane. Toliko puta su je krišom, bez njenog pristanka fotografirali i toliko joj ukrali duše da nije mogla preživjeti onaj udes.

Vjerujte mi... Znam o čemu govorim!

Odano Vaš : *S. B.D.*

** II Nagrada Saveza novinara BiH za neobjavljenu priču, Sarajevo 2000.*

NE KOPIRATI

U slavu S.S.

Magla je bila tako gusta da si je mogao rezati motornom pilom. Cesta po kojoj je gmizao činila mu se poput kišne gliste : vlažna, krivudava, i klizava. Prešao je most i odjednom, kao da je neko stržući špahtlom po šoferšajbi njegovog trabanta ostrugao maglu, pred njim se ukazao prekrasan prizor. Nije mogao odoljeti tom što je vidio. Zaustavio se na prvom proširenju uz cestu, izašao iz automobila i pogledao dolje niz nasip po kojem je bila položena cesta. Suncem obasjan jesenji dan, a uz rijeku, na livadi, čudnovato se društvo skupilo oko „vesele mašine“. Dvije grupe za dva velika stola. U prvoj grupi: Dean Stevens, Frankie Delano, Robert Rath , John Spartan, zatim Joe Tanto, Jack Carter, Rocky Balboa, i njega je odmah prepoznao John J.Rambo. Osim ovih, tabađija u pripijenim trapericama, s hozntregerima i kožnim prslucima, nešto dalje, kao da se distanciraju od njih ali ipak uz isti kazan, za drugim stolom grupa čuvara zakona: FBI agent Jake Malloy, šerif Freddy Heflin, sudac Joseph Dred, Raymond 'Ray' Tango i poručnik Marion 'Cobra' Cobretti. Kazan se pušio, radio je punom parom a rakija tekla. Stolovi pretrpani jelima i mezetlucima. Punjene paprike, pohovani patlidani, sarma, pršut, kulen, ajvar, kiseli krastavci, kupus ribanac, pa kuhani i pečeni krumpir, meko kuhana jaja... Pjesmu je prvo povelala grupa za stolom lijevo od rakijskog kazana. Dubokim, nešto promuklim glasom proizvedenim duhanom i alkoholom uništenim glasnicama započeo je Rambo, prihvatio Roky a za njim i ostalo društvo:

- Ja, meraka u večeri rane...- začulo se. Zvučalo je lirski, nekako nevjerovatno mekano kad se uzmu u obzir dimenzija torza u čijim dubinama se rađao taj milozvučni napjev.

- ...sastala se družba akšamlija, u šljiviku, pod beharli granom....

-... Aaaaaaaa, akšamluku nikad kraja nema, kad Crvenkapicaaaaa mezetluka sprema...

Arija je odzvanjala dolinom i punila dušu slušatelju sitom turbofolka i željnom istinskog narodnog stvaralaštva. Ovlaš je zatvorio oči i prepustio se užitku.

-Kakav je ovo cirkus, nismo u Šumadiji il' nedaj Bože tamo nekoj Bosni- odjeknulo je od drugog stola. Sudija Dred nije mogao sakriti gnušanje izborom muzičke teme.

-Uostalom, gdje je ta Crvenkapica- pridružio mu se FBI agent Jake Malloy.

-Tako je,- unisono su se javili Tango i Cobra - i ako se Bosna već spominje, kad će jednom više ta kafa?

-Evo kave-začulo se odnekud.

Tek tad je primijetio kućicu oblika velike pečurke. Scena načisto štrumfastična. Niz dvije-tri stepenice silazila je lijepa mlada djevojka. Čim je ugledao znao je da je to ta, njegova suđenica, ona koju tržiš cijelog života i ne smiriš se dok je ne neđeš! Obučena poput seoske kurtizane s crnim lakovanim cipelicama na nogama i bijelom soknama. Opasana bijelom pregačom s velikom mrljom nastalom brisanjem ruku. Na glavi je imala frigijsku kapu crvene boje. Nosila je poslužavnik sa velikom džezvom i findžanima, tradicionalnim priborom za ispijanje bosanske

kave. Spustila je poslužavnik na stol, sipala kavu i gipko se krećući između stolica dodavala im napunjene šalice erotično se naginjući pri čemu joj se okrugla, jedra guza njihala lijevo-desno. Šerif Freddy Heflin nije odolio. Dok je dodavla kavu sucu Dredu, turio je ruku ispod mini suknjice i ovlaš je pipkao po mjestu gdje se sastaju noge. Nije se pobunila. Štaviše mazno je guzom zavrtila ukруг.

Od ukazanog prizora osjetio je takvu vrućinu ispod pojasa kao da se usijavao njegov muški pribor «za vanrednje situacije». Nešto mu je ipak skrenulo pogled na drugu stranu. Pomakla se žaluzina na prozoru i iz kućice se iskrala sjena. Bešumno se šunjala prema stolovima. Gargamel sa puškom, dvocjevkom!

-Nije vam ovo bosanski dernek, neka tamo čevabdžinica ili amerški McDonald's pa da konobaricu drpa kako ko stigne, majku vam j...-pucanj je zaglušio kraj rečenice.

Crvenkapica se bacila pod stol. Baš na vrijeme jer je od susjednog stola uslijedio odgovor. Rambo je odnekud izvukao bazooku i uzvratio vatru. Odgovorili su Magnumi predstavnika zakona. Kolektivni harakiri! Neko je pogodio rakijski kazan. Podigao se oblak pare prijeteći da scenu zavije bijelim omotačem.

-Ne smijem je izgubiti, sad kad sam je konačno našao!-mislio je otvarajući prtljažnik trabanta. Među vrećama fazora napipao je kurbu. Zalet, pa troskok. Letio je i izmahivao kurbu. Sjekla je bolje od samurajskog mača...

Kleknuo je i pružio joj okrvavljenу ruku. Izvukla se ispod stola. Noge su joj se tresle. Prigrlio je oko pojasa a ona mu je glavu nježno položila na rame. Osjetio je kako joj srce tuče u prsima. Kao u preplašene ptice, pomislio je. Dok je vodio uz nasip, prema trabantu, magla se ponovo spuštala pretvarajući cestu u kišnu glistu.

PR

DIOGEN pro kultura
<http://diogen.weebly.com>

NEKOPIRATI